

آسیب شناسی یادگیری فضای مجازی در مقطع ابتدایی از دیدگاه معلمان ابتدایی شهرستان ایلام

رضا غفاری نیا^۱، آمنه کاظمی^۲، خدیجه صیداحمدی^۳، ندا محمدی^۴

^۱ عضو هیات علمی موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی باختر ایلام

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش ابتدایی موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی باختر ایلام (نویسنده مسئول)

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش ابتدایی موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی باختر ایلام

^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش ابتدایی موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی باختر ایلام

چکیده

مقدمه: فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب ظهور شیوه های نوین آموزش و یادگیری شده است. یادگیری الکترونیکی نیز یکی از شیوه های نوین یادگیری در عصر حاضر است؛ بنابراین برای کارآمدی نظام یادگیری الکترونیکی باید آسیب هایی که بر سر راه آن وجود دارد را شناسایی و رفع کرد. هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی آسیب شناسی ورود فضای مجازی به فرآیند تدریس و یادگیری در مقطع ابتدایی صورت گرفته است. روش: این پژوهش از نوع تحقیقات کمی- کیفی و با توجه به هدف آن از نوع توصیفی با روش زمینه یابی انجام شد. جامعه آماری شامل تمامی معلمان دوره ابتدایی دبستان های دولتی شهرستان ایلام می باشد که حجم آن برابر با ۷۳۸ نفر می باشد. با مراجعه به جدول کرجسی و مورگان ۹۶ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شد که این مقدار با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند و با استفاده از تکنیک دلفی که با ۲۰ نفر از معلمان، کارشناسان و متخصصان مصاحبه بعمل آمد و با توجه به هدف اصلی پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته در شش بعد و ۳۷ گویه استفاده شد و روایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ برابر $(\alpha = 0/826)$ به دست آمد. و در نهایت، برای بررسی روایی سازه پرسشنامه از روش تحلیل عاملی اکتشافی نیز بهره گرفته شد. یافته ها: یافته های این تحقیق بر اساس نتایج تحلیل عاملی اکتشافی حاکی از این است که پس از بررسی نظرات ۲۰ نفر از معلمان، پنج آسیب اساسی در این راستا مشخص گردید که عبارتند از: آسیب های آموزشی، فرهنگی و محیطی، روانی - رفتاری، ساختاری و امنیتی.

واژه های کلیدی: آسیب شناسی، یادگیری، فضای مجازی، مقطع ابتدایی، معلمان ابتدایی، شهرستان ایلام

مقدمه

آموزش، پایه و اساس رشد و توسعه اجتماعی، حفظ و اشاعه فرهنگ و ارزش های اجتماعی و تداوم هویت و وحدت ملی است، به عبارت دیگر مهمترین پایه توسعه و پرورش ذهنی علمی در یک جامعه به شمار می رود.

امروزه با اختراع اینترنت و تکامل سرویس های آن، گونه های جدیدی از ارتباطات مجازی شکل گرفته اند. در آغاز قرن ۲۱ و هزاره سوم ارتباطات اینترنتی (ارتباطات مجازی) گسترش بی حد و مرزی دارد. شبکه های اجتماعی مجازی یکی از اشکال تکامل یافته ارتباطات بدون مرز و فاصله در اینترنت می باشند.

فضای مجازی و شبکه های مجازی در کنار مزایای قابل توجه و مهمی که دارد، داری معایب و خطراتی نیز می باشد که می تواند آسیب های جبران ناپذیری به افراد، علی الخصوص برای کودکان وارد کند و آینده آنها را به خطر بیندازد. فضای مجازی نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی محسوب می شود که توانسته با توجه به مدت زمان اندک به خوبی در زندگی مردم جا باز کند.

بسیاری از والدین براین باورند کرونا و آموزش غیر حضوری در فضای مجازی بیشتر در دانش آموزان ابتدایی اثر گذاشته و با توجه به تغییر کتابها و تخصیصی بودن آنها اغلب والدین نمی توانند آنگونه که باید در فراگیر دروس به آنها کمک کنند آنچه در جریان آموزش مجازی نگران کننده است بحث یادگیری دانش آموزان است یعنی مشخص نیست آموزش های تلویزیونی یا مجازی تا چه اندازه به تعمیق یادگیری دانش آموزان منجر می شود در جریان آموزش مجازی بیشترین نگرانی نسبت به دانش آموزان مقطع ابتدایی وجود دارد. نشان دادن دانش آموزان دبستانی پای مجازی، کار دشواری است که خانواده ها به آن اشاره می کنند و در این میان بحث تعمیق یادگیری دانش آموزان دبستانی از مواردی است که باید نسبت به آن توجه کافی داشت چرا که ارتقای دانش آموز به پایه بالاتر در حالی که یادگیری مطالب درسی پایه قبل به خوبی انجام نشده است افت تحصیلی را رقم خواهد زد (Fejová and Uhláriková, 2018).

بیان مساله:

یادگیری تغییرات نسبتاً ثابت در رفتار است که به صورت پاسخ های تازه تقویت شده از تجربه و تمرین نتیجه می شود. یادگیری، محور تعلیم و تربیت است. معلمین تدریس می کنند تا شاگردان یاد بگیرند. پس تدریس و یادگیری، دو روی سکه تعلیم و تربیت هستند.

آموزش دوره تعلیمات ابتدایی به نامهای تعلیمات ابتدایی، تعلیمات اجباری، آموزش همگانی و آموزش عمومی خوانده شده است مبنای این نامگذاری این است که این دوره با آموزش آنچه که صرف نظر از شغل و حرفه ای که افراد بدان اشتغال دارند مورد نیاز شان می باشد، اختصاص دارد عاقلانه هم همین است تعلیمات این دوره نخستین گامی است که در جهت آموزش افراد برای زندگی برداشته می شود باید هدف آن آموزش دانش ها و مهارت هایی باشد که ارزش همگانی دارد و مورد نیاز همگان است؛ فراگرفتن این قبیل معلومات و کسب این گونه مهارت ها باید سطح تفاهم افراد جامعه را بالا ببرد

نظریه یادگیری تجربی دیوید کلب^۱ که تحت تاثیر جان دیوی^۲، کورتلین^۳ و ژان پیاژه^۴ قرار گرفت، استدلال می کند که کودکان برای یادگیری باید چیزهایی را تجربه کنند، فرآیندی که به موجب آن دانش از طریق تحول در تجربه ایجاد می شود.

^۱ David Club

^۲ Jhon Dow

دانش حاصل ترکیبی از درک و تحول در تجربه است. نظریه یادگیری تجربی از این نظر حائز اهمیت است که کودکان بصورت انفرادی دیده می شوند و به آن ها آموزش داده می شود.

همانطور که کودک به کاوش و مشاهده می پردازد، معلمان آن ها را مورد پرسش قرار می دهند. سپس کودک می تواند دانش قبلی خود را برای یادگیری اطلاعات جدید وفق دهد. دیوید کلب این چرخه ی یادگیری را به چهار مرحله تجربه عینی، مشاهده انعکاسی، تصور انتزاعی و آزمایش فعال تقسیم می کند. کودکان موقعیت های جدید را مشاهده می کنند، درباره ی آنها فکر می کنند و شرایط را معنا می کنند، سپس این معنا را در دنیای پیرامون خود آزمایش می کنند

آلن پکلاس را (نوعی کارگاه) می دانند صورت جایی که در آن آموزگار بیکار است و کودک زیاد کار می کند و ذهن خود طرح ریزی می کند بنابراین به هیچ وجه دروسی که مثل باران می بارد و کودک دست به سینه بدان گوش می دهد وجود نخواهد داشت بلکه کودکان در حال خواندن، نوشتن، نقاشی از حفظ خواندن و رونویسی کردن بردیوارها ی برهنه خواهد بود زیرا تنها فعالیت دانش آموزان مفید و موثر است هیچ دانش آموزی در جهان به کمک آن چه می شوند و به یاری آن چه می بیند پیشرفت نمی کند پیشرفته به آنچه می کند بستگی دارد و به هیچ وجه جایز نیست که دقتش را از آنچه می کند منصرف کنیم.

مهمترین عضو در فرایند یاددهی و یادگیری، شاگرد است. تدارک همه وسایل و امکانات فراهم کردن زمینه تدریس در کلاس، جملگی بخاطر او و یادگیری او است. شناخت شاگرد و ویژگی های او، در تحلیل و تفسیر رویدادهای کلاس درس به خصوص فرایند یادگیری بسیار مهم موثر است. باید در این فرایند، بیش از هر چیزی دانش، نگرش و توانایی های شاگرد را مورد توجه قرارداد. شاگرد هم مانند معلم دارای شخصیت مستقل و ویژگی های شخصیتی خاص خود است هیچ گاه نباید او را مانند موجودی وابسته و طفیلی نگاه کرد اوست که قابلیت بالقوه یادگیری را دارد، محیط و شرایط کلاسی در قالب دو قطب معلم و موضوع درسی است که زمینه اندیشمندان را در او فراهم می کنند. از این رو اگر فعالانه در فرایند یادگیری دخالت داده شود و به سمت خود یادگیری هدایت شود بهترین همکار و دستیار معلم در اداره فرایند یادگیری خواهد بود. چنانچه معلم فرصتهایی را برای کشف استعدادها و رشد و پرورش شاگردان فراهم کند و انگیزه های لازم برای ابتکار و پیشگامی، خطرپذیری و نوآوری، تفکر انتقادی و خلاق، تحقیق و سوال کردن، تجزیه و تحلیل، انتقاد و سازگاری او به وجود آورد، با انگیزه های بسیار بالا در فرایند یاددهی و یادگیری مشارکت خواهد نمود و از درگیری با مطالب درسی احساس لذت خواهد کرد.

فرایند یاددهی و یادگیری وقتی اثر بخش است که شاگرد در آن نقش فعال داشته باشد و شخصاً بخواهد که یاد بگیرد. لذا اگر شاگرد علاقه ای به یادگیری نداشته باشد، یادگیری عملاً اتفاق نمی افتد و عمل تدریس بی ثمر بوده است.

بررسی ها نشان می دهند که انگیزش، یکی از عوامل اصلی و یکی از مهمترین مفاهیم روانشناختی است، که در آموزش و تعلیم و تربیت کاربرد دارد. بروز رفتار است و در تمام رفتارها؛ از جمله یادگیری، عملکرد، ادراک، دقت، یادآوری، فراموشی، تفکر، خلاقیت و هیجان اثر دارد. انگیزش به عنوان مجموعه عواملی تعریف شده است که انسان را به سوی فعالیت و هدف وامیدی که دارد، آن را هدایت می کند و سبب تداوم آن می شود (بیژنی و همکاران، ۱۳۹۰)؛ به عبارت دیگر، انگیزش تحصیلی به فرایندی

^۲. Kurt Levine

^۳Jean phaget

^۴. Alen

درونی گفته می شود که فعالیت ها را تحریک می کند و برای دستیابی به دستاوردهای تحصیلی خاص تداوم می یابد (Kusurkar, et. El, ۲۰۱۳).

برای محققان تعلیم و تربیت مهم این است که چه عواملی بر انگیزه و نگرش انسان تاثیر اساسی می گذارد. چرا بعضی از دانش آموزان مشتاقانه به تکالیف آموزشی روى می آورند و در انجام تکالیف محوله از خود سخت کوشی نشان می دهند. حال آن که تلاش برخی تنها برای اجتناب از شکست است. (امینی زرار، ۱۳۸۷)

در طی سالیان گذشته تغییر قابل توجهی در مطالعه انگیزش رخ داده است که این تغییر منجر به درک روشنتر مفهوم انگیزش و یافته های قابل تکرار مرتبط با تعلیم و تربیت گردیده است.

شناخت و عاطفه به عنوان دو مولفه ی اساسی یادگیری همواره از طرف روانشناسان تربیتی و مربیان مورد تاکید قرار گرفته است و شناخت در برگیرنده ی پاره ای از تواناییها و اعمال ذهنی از قبیل دانش، درک کردن، تشخیص دادن، تفکر، قضاوت و استدلال می باشد. عاطفه بیشتر با مسایلی از قبیل انگیزش، هیجان، نگرش، ارزشگذاری و نظایر اینها در ارتباط می باشد (Zimmerman & Pons, 1992)

اکثر الگوهای نظری انگیزشی پیشرفت، باورهای افراد را عمده ترین و اصلی ترین تعیین گرهای رفتاری پیشرفت می دانند. در واقع مفروضه ی همه این نظریه ها آن است که انتظارات افراد برای موفقیت و ادراک آنها از توانایی انجام تکالیف مختلف نقش عمده ای در انگیزش و رفتار دارد. (رضایی نسب، ۱۳۸۹).

انگیزش به فرآیندهایی مانند نیاز، شناخت، هیجان، و رویدادهای بیرونی گفته می شود که به رفتار، نیرو و جهت می دهند (مارشال ریو، ۱۳۸۷). کارکرد یک فرد، تابع توانایی ها و انگیزش او است. تمایل به انجام کار در گروهی توانایی فرد است تا نیاز او تأمین شود. می توان انگیزش را بر حسب رفتار عملی تعریف کرد. کسانی که تحریک شوند نسبت به کسانی که تحریک نشوند تلاش بیشتری می نمایند (رابیتز، ۱۳۸۷). در خصوص دانش آموزان دوره ابتدایی، انگیزه تحصیلی، اهمیت خاصی دارد، چرا که با این انگیزه، دانش آموزان، محرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت آمیز یک تکلیف، رسیدن به یک هدف آموزشی یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی در کار خود پیدا می کنند تا بالاخره بتوانند موفقیت لازم را در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی کسب نمایند (یوسفی، ۱۳۸۸).

عوامل محیطی نیز بر پیشرفت و عملکرد تحصیلی فراگیران تاثیرگذار است. از جمله عوامل محیطی تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، کسب مهارت های تحصیلی گوناگون است (بهادری خسروشاهی و حبیبی کلیبر).

یکی از مهمترین دلایلی که بعضی از دانشجویان از تلاش خود نتیجه مطلوبی به دست نمی آورند، نداشتن مهارت های مطالعه است. با توجه به نقش مهارت های مطالعه در کاهش خستگی، اضطراب، صرفه جویی در وقت و افزایش انگیزه دانشجویان که موجب یادگیری بهتر و پیشرفت تحصیلی آنها می شود،

مهارت های مطالعه روشی برای کدگذاری، ذخیره سازی، نگهداری، بازگویی و استفاده از اطلاعات به روشی منطقی، مؤثر و کافی می باشد (Wooten, 1399) مهارت های مطالعه با ایجاد انگیزه در فرد، فعالیت بیشتر او را به دنبال دارد. دانشجویانی که از تلاش خود نتیجه مطلوبی به دست نمی آورند کسانی هستند که فکر میکنند میتوانند درسها را بدون مطالعه مؤثر فرا گیرند (نیکزاد، ۱۳۸۲).

به نظر جان دیویی^۶ رشد ذهنی انسان با فعالیت های عملی نسبت مستقیم دارد سازمان فکر آدمی وقتی شکل می گیرد و در صورتی توسعه می یابد که اعمال لازم برای تحقق هدف متشکل و مرتبط شده باشد بنابراین محیط مدرسه باید فعالیت های عملی دانش آموزان را با فراهم آوردن وسایل و ابزار کار تسهیل کند مدرسه باید به صورت آزمایشگاهی واقعی درآید کار اساس معلم این است که موجباتی فراهم کند تا غرایز و کشش های طبیعی و حرکات خود به خودی دانش آموز در جهت غنی شدن آزمایش هایش به کار افتاد و از اتلاف وقت وی جلوگیری شود.

فضای مجازی برای نخستین بار توسط ویلیام گیسون - نویسنده کانادایی رمان های علمی- تخیلی- در سال ۱۹۸۲ مورد استفاده قرار گرفت. فضای مجازی برای گیسون در حقیقت فضایی تخیلی است که از اتصال رایانه هایی پدید آمده است که تمامی انسان ها، ماشین ها و منابع اطلاعاتی در جهان را به هم متصل کرده اند. که کاربران آن می توانند از طریق ایمیل با یکدیگر ارتباط برقرار کنند (خانیکی و بابایی، ۱۳۹۰: ۷۲)

فضای مجازی به معنای ارتباط انسان از طریق رایانه و ارتباط راه دور بدون توجه به جغرافیای فیزیکی است و فضای مجازی یک اصطلاح ایجاد شده توسط نویسندگان داستان های علمی و تخیلی بیلیم سون برای توصیف طیف وسیعی از منابع اطلاعات از طریق شبکه های رایانه ای است که توسط داده های دیجیتال ارائه می شود فضای مجازی محیطی است که به واسطه عدم حضور نشانه های فیزیکی همه در آن بی جسم و گمنام و به طور محسوس کنترل ناپذیرند در نظام نوین تعلیم و تربیت و فضای مجازی را می توان به اتاق های ارتباطی تشبیه کرد که به واسطه آن مرزهای تازه ای در شکل گیری خرده فرهنگ ها ارزش ها هویت های شخصی ایجاد کرده است و فضای مجازی با دارا بودن ویژگی های گمنامی سرعت ارتباطات سیال بودن پیامدهای گسترده ای بر روابط جنسیتی و الگوهای ارتباطی و دوست یابی و تقویت نوعی روابط و نظام کنش اجتماعی غیر وابسته به مغز زمان و مکان شده اند.

امروزه بیشتر یادگیری دانش آموزان توسط رسانه ها و فضای مجازی صورت می گیرد و در دهه های اخیر شاهد تغییر و تحولات مهمی در عرصه فضای مجازی هستیم که تأثیرات فرهنگی و اجتماعی ویژه ای را در جامعه به جا می گذارد (محمدی و بلاغت ۱۳۹۷). انفجار اطلاعاتی و انقلاب رایانه ای و مسئله جهانی شدن قابل تحمل دنیای امروز است فضای مجازی نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی محسوب می شود که توانسته با توجه به مدت زمان اندک به خوبی در زندگی مردم جا باز کند در فضای مجازی افراد بسیاری در سنین مختلف و گروه های اجتماعی متفاوت کنار هم گرد آمده اند و سبب ایجاد ارتباط در بین آنها شده است.

دانش آموزان در دوران تحصیلی خود مسائل زیادی روبرو هستند این مشکلات و مسائل می تواند به پیشرفت تحصیلی آنها تأثیر بگذارد و شناخت این مسائل تأثیرگذار و اقدام در جهت کاهش تأثیرات کافی آنها می تواند در جهت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر باشد. مشکلات اقتصادی ویژگی های فردی مشکلات ناشی از عوامل محیطی و باورهای فرهنگ اجتماعی دانش آموزان و همچنین وجود تکنولوژی های مجازی و مدل عصر اخیر از جمله عواملی است که می تواند در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر منفی بگذارد اینترنت و فضای مجازی آگاهی و دانش هستند و تغییرات اساسی که در اثر رشد و گسترش فناوری های نوین ارتباطی کاربردهای مختلفی زندگی انسانها رخ داده است.

امروزه با اختراع اینترنت و تکامل سرویس های آن گونه های جدیدی از ارتباطات مجازی شکل گرفته اند. در آغاز قرن ۲۱ و هزاره سوم ارتباطات اینترنتی (ارتباطات مجازی) گسترش بی حد و مرزی دارد. شبکه های اجتماعی مجازی یکی از اشکال تکامل

^۶. John Dewey

یافته ارتباطات بدون مرزو فاصله در اینترنت می باشند. شبکه های اجتماعی مجازی از انواع رسانه های اجتماعی محسوب می شوند و با تجمیع قابلیت های سایر سرویس های اینترنت تلاش دارند حداکثر نیاز کاربران را فراهم نمایند. امکان تشکیل شبکه های مجازی از دوستان، آشنایان، همفکران، همکاران و غیره برای تعامل و تبادل اطلاعات از طرق مختلف از جمله ایجاد پروفایل شخصی، گذاشتن یادداشت و یادداشتک، چت، ارسال فیلم و ویدئو و به اشتراک گذاشتن اطلاعات و اخبار از مهمترین این نیازها است. این شبکه میلیون ها کاربر اینترنتی در سرتاسر جهان را به خود جذب کرده اند تا آنجا که به یکی از ارکان مهم اطلاع رسانی و ارتباطی تبدیل شده اند. با وجود این شبکه ها انسان می تواند برای پاسخ گویی به نیازهای اطلاعاتی، خبری، هنری و غیره خود، فعالانه به دنبال یافتن مجموعه متنوعی از افراد و گروه ها باشد و در کمترین زمان ممکن به این هدف برسد.

دانش آموزانی که از شبکه های اجتماعی استفاده می کنند عمدتاً تلاش می کنند در یک زمان چندین کار را انجام دهند که این امر باعث کاهش انگیزه یادگیری، اخذ نمرات پایین و کاهش عملکرد آموزشی می شود، چون امکان تمرکز آنها کاهش می یابد. شبکه های اجتماعی باعث ایجاد آثار منفی در حوزه سلامت دانش آموزان می شوند. در عصری که نمی توان از آثار برخورد فناوری های نوع در امان بود بهتر است دقیقاً نتیجه مواجه با آن را بدانیم و بیاموزیم چگونه آنها را به خدمت خود درآوریم و در پرتو شناسایی موانع و راهبردهای بکارگیری شبکه های اجتماعی در آموزش از جمله نبود امکانات فنی مناسب، عدم زیرساخت های آموزشی، شناخت ناکافی معلمان و می توان به بهبود مهارت های تدریس و یادگیری دست یافت.

یکی از چالش های اساسی نظام آموزش و پرورش در ایران، نحوه سازگاری آن با شرایط جدید، به ویژه در آستانه ورود به جامعه اطلاعاتی است. از آن جا که یکی از وظایف نظام آموزشی، انتقال فرهنگ در جامعه است بنابراین آموزش و پرورش باید در انتقال فرهنگ جدید و ایجاد آگاهی در فراگیران بکوشد. به عبارتی اگر قرار است آموزش و پرورش در ایفای کارکردهای خود مؤثر واقع شود نمیتواند نسبت به این شرایط و تحولات، بی تفاوت باقی بماند. بدین منظور نظام آموزش و پرورش باید در خود بازاندیشی کند (شهابی، ۱۳۸۴). با توجه به شرایط حاکم بر دنیای امروزی از لحاظ پیشرفت های شبکه های علمی مجازی، با توجه به زیر ساخت های علمی آموزشی در ایران برپایی شبکه شاد از جمله از دستاوردهای علمی و فناوریانه کشور با استفاده از ماهیت الگوریتمی و قابلیت های مجازی برای تحت پوشش دادن اکثریتی دانش آموزان و معلمان در مقاطع تحصیلی مختلف شده است که البته همه ظرفیت های آموزشی، پژوهشی و تربیتی در این نرم افزار بارگذاری نشده است ولیکن شبکه شاد با هدف شبیه سازی فضای آموزش حضوری شکل گرفته است که بتواند تا حدودی خلا عدم حضور دانش آموز در محیط یادگیری بکاهد.

هدف از پژوهش پیش روی، شناخت آسیب های یادگیری فضایی مجازی در مقطع ابتدایی از دیدگاه معلمان دوره ابتدایی شهرستان ایلام است؛ بنابراین مسئله اصلی این پژوهش این است که آسیب های احتمالی یادگیری فضای مجازی در مقطع ابتدایی از دیدگاه معلمان در این راستا کدامند؟

سابقه پژوهش

نتایج پژوهش اسدیان و همکاران (۱۳۹۷) با عنوان " امکان سنجی و آسیب شناسی ورود تبلت به فرآیند تدریس و یادگیری " حاکی از آن بود که امکان ورود تبلت و تلفن هوشمند از ابعاد فرهنگی- اجتماعی، آموزشی و سازمانی جهت ورود به فرآیند تدریس و یادگیری هنرجویان دوره هنرستان فنی فراهم نیست اما ابعاد فنی - تکنولوژی، حقوقی- اداری و اقتصادی از وضعیت مطلوبی جهت ورود به فرآیند تدریس و یادگیری برخوردار بودند. همچنین بر اساس نتایج تحلیل عاملی اکتشافی، پنج آسیب اساسی در این راستا مشخص کرد که عبارتند از: آسیب های آموزشی، فرهنگی و محیطی، روانی - رفتاری، ساختاری و امنیتی. نتایج پژوهش رهبر نودهی و همکاران (۱۳۹۴) با عنوان " تعیین عوامل موثر بر آسیب های فضای مجازی و راهکارهای مقابله با آن، در دانش آموزان ایرانی (مطالعه موردی: دانش آموزان مقطع متوسطه و پیش دانشگاهی مدارس ناحیه ۱ کرج) " نشان داد که عواملی همچون عدم دلبستگی، فقدان التزام تحصیلی، بی اعتقادی، عدم مشغولیت، فقدان حمایت اجتماعی و نبود سواد رسانه ای بر آسیب دیدگی دانش آموز از فضای مجازی اثرگذار هستند. با عنایت به این که هدف غائی این پژوهش، ارائه راهکار است از این رو، نتایج حاصل از آن می تواند در تعالی اهداف زیربنایی آموزش و پرورش مفید واقع گردد.

نتایج پژوهش قدم پور و همکاران (۱۳۹۸) با عنوان "پیش بینی اعتیاد به فضای مجازی و گرایش به رفتارهای پرخطر بر اساس خودتنظیمی عاطفی در دانش آموزان مقطع دبیرستان شهر تهران " در پژوهش خود متذکر شدند که بین اعتیاد به فضای مجازی و گرایش به رفتارهای پرخطر با خودتنظیمی عاطفی دانش آموزان رابطه منفی معناداری وجود دارد و خودتنظیمی عاطفی قدرت پیش بینی کنندگی بالاتری در گرایش به رفتارهای پرخطر نسبت به اعتیاد به فضای مجازی در دانش آموزان دارد.

نتایج پژوهش حیدری و حیدری (۱۳۹۹) با عنوان " تاثیر تدریس در فضای مجازی بر یادگیری دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهرستان جاسک در سال تحصیلی ۹۹ - ۱۳۹۸ " در پژوهش خود متذکر شدند که رسانه های مجازی، فیلم های آموزشی و اینترنت در آموزش دانش آموزان نقش اساسی دارند. در دوره ابتدایی تمام فرآیند اجرایی و استفاده از فضای مجازی باید با کمک والدین و آموزگاران انجام شود .

همان طوری که ملاحظه می شود پژوهشگران مختلف در بررسی های خود در باب فضایی مجازی و فرایند تدریس و یادگیری، به نتایج مختلفی اشاره کرده اند اکثر پژوهشگران بر این اعتقاد بودند که رسانه های مجازی، فیلم های آموزشی و اینترنت در آموزش دانش آموزان نقش اساسی دارند و فضای مجازی دارای آسیب های جدی بر روان و رفتار دانش آموزان دارد.

روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر توصیفی از نوع زمینه یابی، از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت داده ها تحقیقی کمی است. جامعه آماری شامل تمامی معلمان دوره ابتدایی دولتی شهرستان ایلام می باشد که حجم آن برابر با ۷۳۸ نفر می باشد. بر اساس رابطه کوکران، از مجموع ۷۳۸ معلم دوره ابتدایی دولتی شهرستان ایلام، تعداد ۲۵۳ نفر به عنوان حجم نمونه جهت پاسخگویی به پرسشنامه انتخاب شدند. جهت جمع آوری داده ها از پرسش نامه محقق- ساخته با ۳۷ گویه استفاده شد. این پرسشنامه از گویه های مربوط به آسیب شناسی از دیدگاه معلمان تشکیل شده بود. در این راستا ابتدا با استفاده از تکنیک دلفی به تعداد ۲۰ نفر از معلمان، کارشناسان و متخصصان مصاحبه بعمل آمد و پرسش نامه باز، پاسخ به بررسی نظرات ۲۰ نفر از معلمان، کارشناسان و متخصصان این حوزه نسبت به آسیب های احتمالی ورود فضای مجازی و آموزش الکترونیکی به فرآیند تدریس و یادگیری

اقدام شد. پس از جمع آوری نظرات این افراد و جمع بندی و حذف موارد تکراری مجدداً جهت اعلام نظر مجدد به همان افراد عودت داده شد تا در نهایت روی این آسیب ها اتفاق نظر به دقت آید. در نهایت متخصصان این حوزه روی ۵ آسیب اصلی به توافق رسیدند. سپس پرسش نامه مربوط به آسیب شناسی بر اساس این فهرست و در قالب طیف لیکرت طراحی شد و جهت اعلام نظر بین افراد نمونه از معلمان مقطع ابتدایی شهرستان ایلام توزیع شد. برای روایی پرسشنامه از معلمین و کارشناسان نظرخواهی و سپس برای پایایی پرسشنامه ها از آلفای کرونباخ استفاده شد که نتیجه آن ۰/۸۳۵ است که مقادیر آن در جدول ۱ آمده است. علاوه بر اطمینان از روایی صوری پرسش نامه، جهت بررسی روایی سازه پرسشنامه از روش تحلیل عاملی اکتشافی نیز بهره گرفته شد. برای تحلیل سؤال مربوط به آسیب شناسی، با استفاده از نرم افزار آماری SPSS، آزمون تحلیل عاملی اکتشافی انجام شد.

جدول (۱): پایایی کل پرسشنامه و هر یک از ابعاد آن

ابعاد	آلفای کرونباخ
آسیب های آموزشی	۰/۰۸۲۳
آسیب های فرهنگی و محیطی	۰/۹۱۱
آسیب های روانی و رفتاری	۰/۷۲۴
آسیب های امنیتی	۰/۸۸۴
کل	۰/۸۳۵

منبع: نگارندگان

جدول (۲): نتایج اولیه آزمون KMO و آزمون کروییت بارتلت

آزمون KMO	آزمون کروییت بارتلت
۰/۹۰۲	خی دو
	درجه آزادی
	سطح معناداری
۲۳۳۳۲/۰۶۷	۲۶۴۱
	۰/۰۰۱

منبع: نگارندگان

در استخراج عامل ها در پژوهش حاضر بر اساس اطلاعات جدول ۲ پیش فرض ها و ضوابط زیر رعایت شده است: معیار مقدار ویژه: معمولاً توجه به مقدار ویژه زمانی که تعداد متغیرها بین ۲۰ تا ۵۰ باشد قابل اعتماد به نظر می رسد؛ در تحقیق حاضر و استخراج عامل ها نیز، مقدار ویژه ۱/۸ مدنظر بوده است.

معیار کومو: برای انجام تحلیل عامل رضایت بخش، مقدار KMO باید بزرگ تر از ۰/۵۰ باشد. در تحقیق حاضر مقدار KMO بیشتر از ۰/۹۰ است.

آزمون معناداری بارتلت: اگر آزمون بارتلت معنادار نباشد، این خطر وجود دارد که ماتریس همبستگی، ماتریس واحدی باشد که برای تحلیل نامناسب است. در تحقیق حاضر آزمون بارتلت معنادار است (۰/۰۰۱)؛ بنابراین بیانگر آن است که داده ها برای انجام تحلیل عاملی مناسب هستند (محمدی فرشباغان و لاهیجانیان).

تجزیه و تحلیل داده‌ها

در ادامه به نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی آسیب‌های ورود تبلت به فرآیند تدریس و یادگیری دبستان‌های مقطع ابتدایی شهرستان ایلام اشاره می‌شود:

بر اساس نتایج حاصل تحلیل عاملی برای آسیب‌های آموزشی، مؤلفه‌های کاهش تعامل و ارتباط معلم با دانش‌آموز در محل کلاس، پیچیده شدن روند آموزش برای معلمان و دانش‌آموزان، کاهش تمرکز دانش‌آموزان در یادگیری، دارای بالاترین بار عاملی بودند و برای آسیب‌های فرهنگی و محیطی، مؤلفه‌های مقاومت در برابر تغییرات محیطی و عدم تمایل به درگیر شدن با کار یا فناوری‌های آموزشی، منزوی کردن دانش‌آموزان و انجام فعالیت‌های درسی و آموزشی به صورت انفرادی، ورود تصاویر و محتوای غیراخلاقی به مدارس و تأثیرات آن بر دانش‌آموزان، دارای بالاترین بار عاملی بودند و برای آسیب‌های ساختاری، مؤلفه‌های فقدان قدرشناسی مسئولین از تلاش معلمان برای تدریس و تولید محتوا، الگوبرداری کورکورانه از یک نظام آموزشی غیربومی نامتناسب با شرایط آموزشی داخلی، عدم درک صحیح مقتضیات آموزش از سوی مسئولین هنرستان‌ها، دارای بالاترین بار عاملی بودند و همچنین برای آسیب‌های روانی و رفتاری، مؤلفه‌های ایجاد روان‌پریشی در اثر استفاده مفرط از تبلت و تلفن هوشمند، عدم کنترل و انضباط دانش‌آموزان در فضای مجازی، هیجان‌زدگی و ایجاد استرس برای دانش‌آموزان بر اثر اعتیاد به تبلت و تلفن هوشمند، دارای بالاترین بار عاملی و برای آسیب‌های امنیتی، مؤلفه‌های انتشار سهوی و یا عمدی اطلاعات شخصی در فضای مجازی از طریق تبلت و تلفن هوشمند، کپی و انتشار غیرقانونی جزوه تألیفی استاد و به مخاطره انداختن امنیت شغلی و حرفه‌ای او، هک شدن اطلاعات مرتبط با فرآیند ارزیابی معلمان از وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان، دارای بالاترین بار عاملی بودند. در جدول (۳)، آسیب‌های ورود فضای مجازی به فرآیند تدریس و یادگیری دبستان‌های مقطع ابتدایی شهرستان ایلام و مؤلفه‌های آنها و همچنین بارهای عاملی هر یک مشخص شده است.

جدول (۳) نتایج تحلیل عاملی آسیب‌های ورود فضای مجازی به فرآیند تدریس و یادگیری دبستان‌های شهرستان ایلام و مؤلفه‌های آنها

آسیب‌های آموزشی		
ردیف	مؤلفه‌ها	بار عاملی
۱	پیچیده شدن روند آموزش برای معلمان و دانش‌آموزان	۰/۸۱۲
۲	پیچیده شدن روند آموزش برای معلمان و دانش‌آموزان	۷۰۲
۳	کاهش تعامل و ارتباط معلم با دانش‌آموز در محل کلاس	۰/۶۱۱
۴	عدم فراگیری توسط دانش‌آموزان در راستای گزر از روش سنتی بر روش جدید	۰/۵۵۲
۵	ضعف معلمان از نظر انتقال مطالب عملی	۰/۶۲۴
آسیب‌های فرهنگی و محیطی		
۱	ورود تصاویر و محتوای غیراخلاقی به مدارس و تأثیرات آن بر دانش‌آموزان	۰/۶۳۳
۲	منزوی کردن دانش‌آموزان و انجام فعالیت‌های درسی و آموزشی به صورت انفرادی	۰/۷۱۴
۳	مقاومت در برابر تغییرات محیطی و عدم تمایل به درگیر شدن با کار یا فناوری‌های آموزشی	۰/۵۱۳
۴	تغییر خرده فرهنگ‌های حاکم بر کلاس درس	۰/۵۶۷

۵	ورود به اینترنت و قرار گرفتن در معرض خطرات اخلاقی و فرهنگی	۰/۶۱۴
آسیب های ساختاری		
۱	عدم درک صحیح مقتضیات آموزش از سوی مسئولین هنرستان ها	۰/۶۰۲
۲	فقدان قدرشناسی مسئولین از تلاش معلمان برای تدریس و تولید محتوا	۰/۶۵۴
۳	الگوبرداری کورکورانه از یک نظام آموزشی غیربومی نامتناسب با شرایط آموزشی داخلی	۰/۵۱۴
۴	ضعف برخی مؤسسات آموزشی در عدم وجود اطلاعات مناسب در زمینه داده های آموزشی	۰/۷۷۲
۵	فقدان پشتیبانی و حمایت فنی و ارائه مشاوره مسائل فنی	۰/۵۹۹
آسیب های روانی و رفتاری		
۱	هیجان زدگی و ایجاد استرس برای دانش آموزان بر اثر اعتیاد به تبلت و تلفن هوشمند	۰/۷۱۰
۲	عدم کنترل و انضباط دانش آموزان در فضای مجازی	۰/۶۴۲
۳	ایجاد روان پریشی در اثر استفاده مفرط از تبلت و تلفن هوشمند	۰/۶۵۱
۴	اعتیاد به شبکه های اجتماعی در راستای استفاده غیر مرتبط از تبلت و تلفن هوشمند در ساعات بیکاری	۰/۵۹۲
۵	اختلالات و تأثیرات این دستگاه ارتباطی بر سلامت جسم و روان دانش آموزان	۰/۵۸۹
آسیب های امنیتی		
۱	کپی و انتشار غیرقانونی جزوه تألیفی استاد و به مخاطره انداختن امنیت شغلی و حرفه ای او	۰/۶۲۰
۲	هک شدن اطلاعات مرتبط با فرآیند ارزیابی معلمان از وضعیت تحصیلی دانش آموزان	۰/۶۵۶
۳	انتشار سهوی و یا عمدی اطلاعات شخصی در فضای مجازی از طریق تبلت و تلفن هوشمند	۰/۶۱۴
۴	پخش اطلاعات خصوصی کاربران بدون مجوز و اجازه	۰/۶۳۲
۵	ناشناس بودن هویت مخاطبین در شبکه های اجتماعی	۰/۵۹۰

منبع: نگارندگان

بحث و نتیجه گیری

از جمله عرصه هایی که در سال های اخیر دستخوش هجوم فناوری اطلاعات با اهداف تحولات بنیادین شده، عرصه آموزش و یادگیری است. در دانشگاه ها، بالا بردن کیفیت یادگیری و تدریس، همواره از مسائل پر اهمیت بوده است. برای نیل به این مقصود، کمک گرفتن از فناوری برای پشتیبانی فعالیت تدریس و یادگیری با توجه به کاستی های موجود میتواند اثرگذار باشد.

اکنون زمان بهره برداری مناسب از صنعت الکترونیک است، صنعتی که وارد آموزش و یادگیری نیز شده است و نوع آموزش، ارتباطات و تقاضاها را تحت تأثیر خود قرار داده است. از جهتی، شواهد نوظهور استفاده موفق از تکنولوژی های پیشرفته مانند تلفن همراه و تبلت در محیط دانشگاهی پشتیبانی می کنند و به سرعت در حال تبدیل شدن به تکنولوژی انتخابی دانش آموزان و معلمان است.

یافته‌های این پژوهش حاکی از این است که مهم‌ترین آسیب آموزشی، پیچیده شدن روند آموزش برای معلمان و دانش‌آموزان؛ مهم‌ترین آسیب فرهنگی- محیطی، ورود تصاویر و محتوای غیراخلاقی به مدارس و تأثیرات آن بر دانش‌آموزان؛ مهم‌ترین آسیب ساختاری، عدم درک صحیح مقتضیات آموزش از سوی مسؤولین هنرستان‌ها؛ مهم‌ترین آسیب روانی و رفتاری، هیجان‌زدگی و ایجاد استرس برای دانش‌آموزان بر اثر اعتیاد به تبلت؛ مهم‌ترین آسیب امنیتی، کپی و انتشار غیرقانونی جزوات تألیفی معلمان و به مخاطره انداختن امنیت شغلی و حرفه‌ای آنان است. در توجیه این نتایج می‌توان گفت که روی آوردن به آموزش با ابزار الکترونیکی بدون ایجاد راهبرد اصولی، در واقع قرار گرفتن در فرآیند آموزش با روش نامتجانس است.

شکل نوین آموزش الکترونیکی و برداشته شدن مرزها و محدودیت‌های آموزشی، ضمن افزودن بر اشتیاق آموزش برای استفاده از روش‌های جدید، بر نگرانی‌ها نیز افزوده است. عواملی چون ساختارهای مختلف سامانه مدیریت آموزشی، اختلاف سلیق در طراحی متن و محتوا، روش‌های متفاوت آزمون و ارزیابی، کاهش ارتباط فیزیکی بین معلم و فراگیر و نیز توجه به حجم سرمایه‌گذاری بر ابزارها و زیرساخت‌ها و آمادگی نیروی انسانی بر پیاده‌سازی آموزش مجازی باعث شده است که آسیب‌های ورود ابزار الکترونیکی به فضای آموزشی احساس شود. نتایج حاصل از این تحقیق، با نتایج مطالعات اسدیان و همکاران (۱۳۹۷)، مرادی و وثوقی (۱۳۹۰)، عبدالمهی و همکاران (۱۳۸۹)، خطیب زنجانی و همکاران (۱۳۹۰)، باقری مجد و همکاران (۱۳۹۲)، ولز (۲۰۰۶) و لوی (۲۰۰۷) همسو است.

در نهایت با توجه به یافته‌های این تحقیق؛ پیشنهادهایی که در ادامه به آن‌ها اشاره خواهد شد می‌تواند راهگشای برخی از آسیب‌های مطرح‌شده در این پژوهش باشد و مسیر استفاده از فناوری‌های نوین، بیش از پیش در محیط‌های آموزشی ما هموارتر گردد.

۱- تدابیری برای دسترسی مدیران و معلمان به اینترنت پرسرعت، در اختیار قرار دادن عادلانه تجهیزات و امکانات در تمام سطوح، ایجاد تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و پشتیبانی جدی واحدهای فناوری اطلاعات و ارتباطات مراکز آموزشی اتخاذ گردد. لازم است استانداردهای معبرسازی مواد و محتوای آموزشی در دستور کار قرار گیرد.

۲- ایجاد امنیت الکترونیکی، تدوین چارچوب قانونی جهت حمایت از طرح‌های نوآورانه آموزش الکترونیک و طبقه‌بندی مطالب آموزشی بر اساس میزان دسترسی می‌تواند جزء اولویت‌ها باشد.

۳- اتخاذ تدابیری جهت آشنایی عامه کارکنان با آموزش‌های الکترونیکی، اتخاذ تدابیری برای کنترل مسائل اخلاقی در آموزش مبتنی بر وب، آشنا ساختن معلمان از مزیت‌های آموزش مجازی، ایجاد اطمینان در مسؤولین از طریق ارائه مدل‌های موجود در سازمان‌های مشابه حائز اهمیت است.

۴- تولید و انتشار برنامه‌های آموزشی مناسب و هماهنگ با نظام آموزش هنرستان‌ها، پیش‌بینی دوره‌های آشنایی با ایجاد سیستم‌های آموزش الکترونیکی برای ارتقای مهارت‌های گروهی معلمان، طراحان و تکنولوژیست‌های آموزشی در راستای طراحی مواد و مطالب آموزشی اشاره نمود.

۵- درنهایت در بعد سازمانی باید آموزش به‌عنوان یک راهبرد اساسی برای پیشرفت معلمان محسوب گردد. همچنین باید روش‌های یادگیری مرسوم در سازمان را به‌تدریج تغییر داد تا مقاومت در برابر آن به حداقل برسد. بنابراین پیشنهاد می‌گردد

در مرحله اول برای اجرای آموزش به کمک تبلت، کارگاه های آموزشی جهت آموزش معلمان باهدف ایجاد نگرش جدید در آنان و اصلاح نگرش های سنتی احتمالی طراحی و پیش بینی گردد.

منابع فارسی:

- اسدیان، سیروس؛ قلی زاده احمد آباد، حمزه، معهودی، غلامرضا (۱۳۹۷)، امکان سنجی و آسیب شناسی ورود تبلت به فرآیند تدریس و یادگیری، مجله تدریس پژوهشی، دوره ۶، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۷، صص ۴۹-۶۸.
- بهادری خسروشاهی، جعفر؛ حبیبی کلیر، رامین (۱۳۹۶)، تأثیر آموزش مهارت های ارتباطی بر انگیزش تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه، نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی، سال دهم - شماره ۳۹، صص. ۱۷۳-۱۵۱.
- بیژنی، مسعود؛ مرادی، حوریه؛ کرمی، غلامحسین (۱۳۹۰) بررسی مفهوم و جایگاه انگیزش در برنامه های آموزش بزرگسالان مجله کار و جامعه، شماره ۱۳۳-۱۳۲، خرداد و تیر، صص ۱۱۲-۱۰۰.
- حیدری، آمنه؛ حیدری، گلثوم (۱۳۹۹)، تاثیر تدریس در فضای مجازی بر یادگیری دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهرستان جاسک در سال تحصیلی ۹۹ - ۱۳۹۸، اولین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، هرمزگان.
- خانیکی، هادی و بابائی، محمود. (۱۳۹۰) فضای سایبر و شبکه های اجتماعی مفهوم و کارکردها، فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی، دوره اول، شماره ۱.
- رهبر نودهی، نسیم؛ نیک قدم حجتی، ساناز؛ سلیمانی روزبهانی، فاطمه (۱۳۹۴)، عوامل موثر بر آسیب های فضای مجازی و راهکارهای مقابله با آن، در دانش آموزان ایرانی (مطالعه موردی: دانش آموزان مقطع متوسطه و پیش دانشگاهی مدارس ناحیه ۱ کرج)، دومین همایش بین المللی مدیریت و فرهنگ توسعه، تهران.
- شهابی، محمود (۱۳۸۴)، تفکر انتقادی و آموزش انتقادی، رشد آموزش علوم اجتماعی، شماره ۲۷، صص ۱۶-۱۰.
- محمدی، عباس؛ بلاغت، سیدرضا (۱۳۹۷)، آموزش فلسفه به کودکان از طریق فضای مجازی (چالش ها و راهکارها)، مجموعه مقالات نهمین همایش انجمن فلسفه تعلیم و تربیت ایران، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان.
- رابیتز، استفین پی (۱۳۸۸)، رفتار سازمانی، ترجمه علی پارسیان و محمد اعرابی، تهران: دفتر پژوهش های فرهنگی، ص. ۷۲، شابک ۹۶۴-۶۲۶۹-۲۶-۵.
- رضائی نسب اعظمی، (۱۳۸۹) بررسی رابطه بین باورهای هوشی و خودکارآمدی با پیش تن تحصیلی دانش آموزان دوره پیش دانشگاهی شهرستان اشتر، پایان نامه کارشناس ارشد.
- مارشال ریو، جان (۱۳۸۷)، انگیزش و هیجان. ترجمه یحیی سید محمدی. تهران: نشر ویرایش. ص. ۷.
- قدم پور، عزت اله؛ مهدیانی، زینت؛ پادروند، حافظ؛ امرایی، بهزاد؛ سوری، حسین (۱۳۹۸)، پیش بینی اعتیاد به فضای مجازی و گرایش به رفتارهای پرخطر بر اساس خودتنظیمی عاطفی در دانش آموزان مقطع دبیرستان شهر تهران، فصلنامه روانشناسی تربیتی، دوره ۱۵، شماره ۵۳، صص ۹۳-۱۰۸.

-محمدی فرشپافان، مونا؛ لاهیجانیان، اکرم‌الملوک (۱۳۹۷) الگوی تعالی فرهنگ سلامت، ایمنی و محیط زیست در سازمان های پروژه محور با استفاده از مدل EFQM مطالعه موردی یک شرکت پیمانکار، همایش ملی پژوهش‌های نوین در علوم و فناوری، دوره ۱۶.

- مستغنی، علیرضا؛ اعتمادی، شهرزاد (۱۳۹۵)، چگونگی شکل‌گیری حس مکان در کودکان، مجله معماری و شهرسازی آرمانشهر، شماره ۷، پاییز و زمستان، صص ۱۱۳-۱۰۳.

-نیکزاد، محسن (۱۳۸۲)، راهنمای تحصیلی پزشکی در ایران/ مجری طرح محسن نیکزاد؛ ویرایش آیین محمدی؛ به سفارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت آموزشی و امور دانشگاهی، تهران: محسن نیکزاد: آیین محمدی، ۲۵۲ ص.

-یوسفی، علیرضا. (۱۳۸۸) ارتباط انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، (۱): (۷۹-۸۵).

- Areepattamannil, SH. (2011). Academic self- concept, academic motivation, academic engagement, and academic achievement: A mixed methods study of Indian adolescents in Canada and India. Ph. D. dissertation, Queen's university, Ontario, Canada, 1-200.

- FejovaJana, Andrea; Uhlarikova, UhlarikovaJana (2018), Teacher's academic optimism, hope and zest for work as predictors of pupils' schools achievement, Conference: 10th International Conference on Education and New Learning Technologies, roceedings of edulearn18 Conference 2nd-4th July 2018, Palma, Mallorca, Spain.

-Kusurkar, R. A., Ten Cate, T. J., Vos, C. M. R., Westers, P., & Croiset, G. (2013). How motivation affects academic performance: A structural equation modeling analysis. *Advances in Health Science Education*, 18, 69-57.

-Memaian, M; Abedi, A; Shooshtari, M ; Alipoor, A (2015), the effect of martin cognitive - behavioral multifaceted interventions on academic motivation of third grade female students, *JOURNAL OF NEW EDUCATIONAL APPROACHES* SPRING-SUMMER 2015 , Volume 10 , Number 1 (21) ; Page(s) 121 To 142.

- Wooten SM. Study skills for college student: Under prepared or returning adult learner. 7 Jan 1999. Available from: URL: http://www.dinf.ne.jp/doc/English/Us_Eu/conf/csun_99/session0121.htmron Mitchell Wooten.

-Zimmerman, B. J., & Martinez-Pons, M. (0998). Perceptions of efficacy and strategy use in the self-regulation of learning. In D. H. Schunk & J. L. Meece (Eds.). *Student perceptions in the classroom* (PP. 025-817). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Pathology of learning cyberspace in primary school from the perspective of primary school teachers in Ilam county

Abstract

Introduction: Information and communication technology has led to the emergence of new methods of teaching and learning. E-learning is also one of the new ways of learning in the present age; Therefore, for the e-learning system to be effective, it is necessary to identify and eliminate the damages that exist in its path.

Objective: The aim of this study was to investigate the pathology of cyberspace entering the process of teaching and learning in primary school.

Method: This research was an alittle-qualitative research and according to its purpose, it was a descriptive study with a field finding method. The statistical population includes all primary school teachers in public schools of Ilam city, the number of which is equal to 738 people. Referring to Krejcie and Morgan table, 96 people were considered as a sample, which were selected using a simple random sampling method. using the delphi technique, 20 teachers, experts and specialists were interviewed. According to the main purpose of the study, a researcher-made questionnaire was used in six dimensions and 37 items and the validity of the questionnaire was obtained using Cronbach's alpha ($\alpha = 0.826$). Finally, to evaluate the construct validity of the questionnaire, exploratory factor analysis was used.

Findings: The findings of this study, based on the results of exploratory factor analysis, indicate that after reviewing the opinions of 20 teachers, five main injuries in this regard were identified: educational, cultural and environmental injuries, psychological-behavioral, structural and security.

Keywords: Pathology, Learning, Cyberspace, Elementary School, Elementary Teachers, Ilam City